

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	--	---

Tartalom. Levél a szerkesztőhöz. Csécsi Miklós. — Válasz a fentebbi levélre. Csiky Lajos. — Megújulás. Kiss Ferencz. — Tárcza. A vallásbölcsezet főbb problémái és a biblia. Erdős József. — Közügyein k. Utóhangok az esztári lelkészválasztáshoz. Dávidházy János. — Egy nyílt kérdés, melyre őszinte választ kérek. Egy szatmármegyei presbyter. — Irodalom. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetések.

Levél a szerkesztőhöz.

T. Szerkesztő Ur!

Legkevésbé sem arrogálok magamnak azt, hogy t. Szerkesztő úrnak tanácsot adjak; mégis van egy javaslatom, melynek figyelembe vételét kérem.

A „Debreczeni Protestáns Lap“ terjedelmének korlátolt volta ellen többször hallottam már észrevételt, ne mondjam: elégedetlenséget.

A Lap elfoglalt álláspontja, iránya s olvasó közönsége méltán megkívánnák, hogy az ennek hasábjain megbeszéltek kérdések, kellő terjedelemben legyenek fejtegetve; a közlemények, sűrű félbeszakítás által elaprózva ne legyenek; szóval: hogy minél többet s minél jobb választékkal adhasson e kedvelt Lap olvasóinak.

Ezt pedig csak úgy lehet elérni, ha az egy, esetleg 1 1/2 ívnyi terjedelem helyett, két ívre, vagy legalább állandóan 1 1/2 ívre bővítették ki a Lap.

Természetesen, ekkor a kiállítás. költségeivel a Lap árának is emelkednie kellene. De, azt hiszem, hogy az előfizetés díjának mérsékelt növelése nem lenne akadály az olvasó közönség részéről, az említett cél megvalósításának útjában.

A kiadó-szerkesztő érdekét sem sértené az, — ámbár az ily Lap épen nem lucratív vállalat, — ha a Lap meg-nagyobbíttatnék, mert a kiadás többlete az előfizetés emelése által fedeztetnék. Sőt még az is bekövetkeznék, hogy

nagyobbodván a tér: a munkálkodók s az előfizetők száma is növekednék.

Méltóztassék ezen igénytelen javaslatomat gondolóra venni, s ha nézetem a t. Szerkesztő úréval nem ellenkezik: már a 2-ik félévi folyamat nagyobbított alakban és felemelt díj mellett lehetne megindítani.

Csécsi Miklós;
ev. reform. lelkész.

Válasz a fentebbi levélre.

A legnagyobb köszönettel vettem a fentebbi levelet s komoly megfontolás tárgyává tettem az abban foglalt javaslatot.

Örülök, hogy vidékről jött e hang, mert olyan eszmével foglalkozik az, mely engem már régen foglalkoztat.

Érzem, mert éreznem kell, hogy e lap egy ívre menő terjedelme nagyon szűk. Kicsiny az egy ilyen nagy egyházkerület igényeihez, mert ha szinte nem mondhatom is, hogy e lap egyházkerületünk hivatalos lapja volna, mégis, a mennyiben e nagy egyházkerület lelkészi, s az itt levő fő- és középiszolák tanári állomásaira való pályázati hirdetések, a dolog természeténél fogva, ebben jelennek meg: megvan ennek talán ügynevezhető félhivatalos jelleme. Szívesen elhiszem, hogy a vidéken fölhangzhatik e lap csekély terjedelme ellen az elégtelenség szava is, mert hiszen melyik cikkírónak tetszhetnék az, ha beküldött cikkét, a meglevő s részben nélkülözhetetlen rovatok betöltésére tekintettel, a szerkesztőség kénytelen apró részletekben bocsátani közzé. Higyje meg azt nekem bárki is, hogy érzem én ezt a nagy fogyatkozást nemcsak e lap munkatársaival, hanem a lap olvasó közönségével szemben is, s minden alkalmat igyekszem megragadni, hogy e visszás helyzetet segítsek. És aztán így hány cikk kiadását vagyok kénytelen el-elhalogatni, a mit szintén a szerkesztőség rovására szoktak az illető cikkek írói beszámítani! Az is kellemetlen érzést okoz a szerkesztőnek, hogy egyik-másik rovat, például a külföldi, az aktuális jelentőségű tárgyak mellett hosszabb időig szünetelni kénytelen.

E bajokon mellékletek adása által tudok csak olykor-olykor segíteni, — mint például az utolsó három szám is mellék-

letekkel jelent meg, ezek közt a mult heti egy egész ívvel, a mi a lapra nézve igen nagy kiadásokkal jár.

Ezeket előre bocsátván, kijelentem, hogy szíves készséggel hajlandó lennék e lapot a jövő évtől kezdve állandóan 1½ ívre kibővíteni azon föltétel alatt, ha biztos volnék arról, hogy a mostani lapjاراتók mind megmaradnának e lap mellett azon esetben is, ha annak előfizetési ára 5 frt helyett 7 frtra emeltetnék. Vagy hajlandó lennék évi 6 frtért is küldeni e lapot, ha valaki, — a mi persze nem lehet, — arról biztosítana engemet, hogy 50 új előfizetőt kerít.

Óhajtom, hogy szóljanak e kérdéshez mások is, még pedig egyházkerületünk más vidékeiről, hogy ismerjem meg az általános hangulatot, mert e nélkül, bármennyire rokonszenvezem is a fölvetett eszmével, az új kezdeményezésbe bemenni nem merek. Örömmel, meleg odaadással, önzetlenül szolgálom a közügyeket, de ahhoz nincs anyagi erőm, sem semminemű kedvem, hogy e vállalatra rá is fizessek. Sok időt igényel egy ilyen lap szerkesztése, főleg ha a szerkesztő itt helyben fizikai támogatásban nem részesül, s annak kiadása sok pénzt fölemészt. Nem lehetek és nem vagyok annyira idealista, hogy e szempontokról teljesen megfeledekezhetném. Egyesüljünk, tömörüljünk, én a több munkát szívesen elvállalom, csak azt nem fogadnám el, hogy a fentebbiek elmondásában engem valami lucrativ irányzat vezetett volna.

Csiky Lajos.

Megújhdás.

— Gondolatok egyháziroaldmunk felől. —

Kitavasodott!

Enyhe szellő lebben végig a tájon, ébresztgeti a szunyadót világot: kelj fel, kelj fel kék ibolya, bújj ki, bújj ki kicsi virág, fakadj ki rügy, zöldülj ki lomb, gölya megjött, fecske csicsereg: kikeletre, új életre feltámadunk!

Új életerő ömlik a természetbe.

Új pezsgés, életvidor mozgalom az erekbe.

Talán csak a tavasz nyíltát várta a még meg sem született s már is annyi vihart megért irodalmi társaság is, hogy kibontsa a márcziusi lobogót, az újjászületés, a feltámadás, a jobb jövő symbolumát.

Légy üdvöz, magasztos Eszme, mely egyesítéd jobbaink szívét a dicső feladatra, hogy tavasz virányába borítsák egyháziroaldmunk egykor oly szépen művelt, de aztán fokokként hanyagolni kezdett s ma csaknem parlagon heverő téreit.

De szemrehányás ne vegyüljön az öröm hangjaiba! „A mult csak példa legyen most!”

E példát, az élet e tanító mesterét hadd szólaltatom meg röviden, hogy a statisztikus szenvedélytelen hangján tegyen összehasonlítást egyháziroaldmunk multja és jelene közt s mutassa ki az utat, mely elvezet a megújhdásra.

Mert Isten-ember látja, hogy nagyon el vagyunk maradva. Nincs az irodalom széles mezejének olyan elhagyatott része, mint a mi magyar prot. egyháziroaldmunk. Egy évtized sem mutat fel annyi és olyan eredeti elmeterméket, a mennyinek s a minőnek csak számunkhoz képest is évenként meg kellene jelenni. Ha valaki egyháziroaldmunk mai állapota után s általában mai egyházi irodalmi viszonyaink alapján akarná egyháziroaldmunk szellemi erejét, hitéletét s missiója iránti érzékét meg-

ítelni: bizonyos előttem, hogy véleménye éppen nem lenne hízeltgő reánk nézve.

De hát honnan van ez? Mi ennek az oka? Nem buzog már a fiakban a protestantismus életereje, tudományszeretete, az az összes szellemi s erkölcsi erőket átható principium, mely még mindig és mindenütt oly nagyszerű eredmények szülője volt? Talán a költőként

„Elhamvadt a magzat hő szerelme,
Nincs magasra vívó szenvedelme,
Jégkebelben fásult szívet zár . . . ?”

Talán nincs nyom törve előtte, melyen haladhasson; nincs fáklya, mely a régi időkből biztatólag, hivatató, vezérlő fénynyel lobogna fel előtte, nincs multja, melyre gondolva, pirba borítsa arcját a jelen égető szégyene?

Álljunk meg itt egy pillanatra! Szent a hely, melyet lábaink érintenek, századok tisztos homálya borítja a mult templomát, melynek barnuló alakjai a történet visszavilágító fáklyája mellett óriás árnyakat mutatnak. Fordítsuk hát az időnek rúdját vissza vagy háromszáz esztendővel s vessünk egy futó pillantást protestáns egyháziroaldmunk multjára.

I.

Mindenki előtt tudva van, hogy hazánkban a mohácsi vész után következett szellemi haldoklást a protestantismus életrehívó szózata szakította félbe. Tudományos irodalmunk addig nem volt, a könyvnyomdászat Mátyással meghalt s irodalmi mozgalomról ép úgy nem lehetett szó, mint író és olvasó közönségről. Mind e szomorú viszonyokat bámulatos erővel, sikerrel s gyorsasággal megváltoztatta a reformáció győztesen bevonuló szelleme. A lelkeket zsibbadásban tartó tespedésnek véget vetett, a roppant elmaradottságot rohamos léptekkel pótolni igyekezett, a népnevelés ügyét nélkülözhetetlennek ismervén fel, azt megkedveltette, hivatott s jobbára tudományosan képzett emberekkel ellátta s sikerét rövid időn biztosította; a könyvnyomdászatot újra megalapította s virágzóvá tette s a tulajdonképeni könyviroaldmat megteremtette.

S mindezt annyira protestáns szellemben, hogy nemcsak szorosán vallási s theologiai irányú működésére, de költészetre, különösen az epikára, erkölcsi és feddő művekre, történetírásra, sőt még a szótáiroaldomra is annyira kizárólagos protestáns bélyeget nyomott, hogy irodalomtörténetíróink egyhangúlag tesznek vallást, miszerint e kor uralkodó jelleme annyira protestáns, hogy Beóthy Zsolt például Irodalomtörténetében az 1526—1606-ig terjedő korszakot par excellence „Protestáns kor“-nak nevezi, a mily joggal, ép oly történetírói húséggel.

E korból alig van emlékezetben hagyott protestáns lelkész és tanító, ki valamit ne írt, s alig csak kissé is kiemelkedőbb reformátor, ki irodalmi pályát ne futott volna s nemesak, mert műveikre égető szükség volt, hanem mert volt lelkük, szívük, szent lelkesedésük, mely ellenállhatatlanul akartatta velük, — s volt erejük, tudományuk és képzettségük, mely lehetővé tette nekik a nagy eszme diadalra juttatását.

A reformáció mindenütt szellemi fegyverekkel kezdte meg a nagy harcát s az a nemes hév, melylyel e fegyvereket megragadták, az a rátermettség, buzgalom s hozzáértés, melylyel ezeket forgatták, az a veszélyt nem félő, sőt azt mintegy keresni látszó, mondhatnám: vértanúi elszántság, s az a hulló izzadsággyöngyökön s omló véren felszökkenő siker, melylyel e harcát megvívták, tiszteletre, bámulatra, lelkesedésre ra-

gad bennünket is, s szikrát szór lelkünkbe nemes példájok követésére.

Csak egy rövid pillantás működésükre, meggyőz bennünket, hogy hazánk akkori politikai, egyházi s főként irodalmi viszonyai közt mily lélekfelemelő az eredmény, melyre a két első században jutottak.

Kiss Ferencz.

(Folyt. köv.)

T á r c z a.

A vallásbölcsezet főbb problémái és a biblia.

(Folytatás.)

A mythologia e korlátait áttörve, teljes valójában jelen meg és működik a kereszténységben. Ennek központja Krisztus személye, de nem mint a kereszténység tanítója és alapítója, hanem mint annak tartalma. Krisztus, ki az emberré levés előtt, az apostol kifejezése szerint $\epsilon\nu\ \mu\omega\rho\epsilon\tilde{\nu}\ \theta\epsilon\omega\upsilon$ volt, nem a maga valóságos istenségétől, hanem csakis álliteni jellegétől, vagyis istenenkívüli dicsőségétől üresíté meg magát. Igazi istensége épen az emberré levés által lett nyilvánvalóvá. Így jutott el az igazi dicsőséghez, az Atyával való egységben. (Fil. 2, 6—8. schellingi exegesis). A ki $\epsilon\nu\ \mu\omega\rho\epsilon\tilde{\nu}\ \theta\epsilon\omega\upsilon$ vala, emberré lett, és ez az ember, kit szemekkel látsz, ugyanazon subjectum, a mely $\epsilon\nu\ \alpha\tilde{\nu}\tau\tilde{\nu}\tilde{\nu}$, t. i. a világ létezése előtt Isten vala. Krisztus csudái az ő személyes akaratának és az Atyáéval egy ugyanazon hatalmának tényei. Ezek feltételezik, hogy az Atya az ő akaratával jelen van a természetben; és ahol az ő akarata van, ott a görbe egyenessé, a beteg egészségessé válik. De sem emberré levése, sem csudái nem voltak elégségesek a kiengesztelés tényének elvégezésére. E czélt halála által érthette el. Ő, ki semmi bűnről nem tudott, szereténél fogva bűnössé tette magát. Ő fizeti meg érettünk a váltásdíjat; ő kezesünk és szenved helyettünk. Krisztus halálával megszűnt létezni az egész kosmikus vallás s miután a közvetítő potentia, mint természeti megszűnt létezni a halálban, a pogányság is hervadásnak indult s csak mint caput mortuum áll még fenn. Krisztus halála által elnyerte az egyes ember is a szabadságot, hogy Isten gyermekévé legyen. Az a subjectum azonban, mely meghalt test szerint, élt mint lélek és predikált a lelkeknek, melyek Nőc napjaiban nem hittek; a mennyiben az emberiség amaz őskorában még nem voltak viszonyban a második potenciával. (1. Pét. 3, 18. schellingi exegesis). A szellemországban való tartózkodást követte a feltámadás, azaz a látható világban megdicsőült alakban való megjelenés, mely záloga annak, hogy az emberiség az Atya által ismét visszafogadtatott. S miként Krisztus a Szent Lélek ereje által fogantatott, úgy is halt meg és támasztatott fel és így a lélek, mely idáig mint kosmikus potentia — $\pi\nu\epsilon\delta\mu\alpha\ \tau\omega\upsilon\ \kappa\omega\sigma\mu\omega\upsilon$ — működött, csakis Krisztus halála után, a feltámadás által lesz Krisztus lelkévé, a ki mint ilyen, eljőve övéihez ($\pi\alpha\rho\alpha\lambda\lambda\eta\tau\omega\varsigma$). A feltámadás utáni dolgokról csak érintőleg szól Schelling. Krisztusnak a feltámadás után való dicsősége — melylyel most már az Atya akaratából bír — elrejtett dolog egész a Pál apostol által inaugurált időpontig, midőn ellenségei legyőzése után átadja az országot az Atyának és ez utolsó momentummal a trinitas tökéletes egysége megdicsőülést nyer. — Az egyház történetének áttekintésével zárja be

Schelling a kijelentésre vonatkozó eme bölcselet. Megkülönbözteti a történet előtti, történeti és történet utáni egyházat. Az első korszakban még csak a negatív egység állapotáról lehet szó, melyből ki kelle lépni az egyháznak, hogy a jelenlegi megosztottság után, a pozitív egység állapotába menjen át. A történelmi korszak ott kezdődik, midőn a kereszténység világvallássá lesz. Ekkor kezdődik az ő küzdelme, mígnem diadalra jut. A pogányság körfutásának befejezése után feltárul a sáttán működésének új színtere, az újabb történelemnek nem kevésbé vértől áztatott arenája. A harmadik korszaknak megfelel a három főapostol: Péter az előretörő, Pál a megindító szellem; míg Jánost szelid égi szellem lengi át. Az igazi egyház az, mely a Pétertől vetett alapon Pál által célhoz jut, mely a János egyháza leend.

Ime ez a Schelling által tagadhatatlanul mély speculativ felfogással, messze tekintő költői képzelettel előterjesztett processusa a különböző vallásrendszereknek. Relativ monotheismusától, mint valamely homályos eszméből eredezteti a tökéletlenebb és tökéletesebb vallásokat, nyomról nyomra indokolni törekedvén philosophemája valóságát. És miután drámailag szemlélteti a vallási tudat fejlődésének phasisait s a kereszténység positivitását elismeri, első tekintetre úgy látszik, mintha ez újabbkori Plató, felülmulva önmagát, a bibliai kijelentés és a kereszténység igazságainak védelmezésére vállalkozott volna. Ha azonban elismerjük is bár rendszerének speculativ fontosságát, nem mondhatjuk, hogy Schelling megtalálta és ismeri az igazságot. Az ő istene nem a kereszténység Istene és az ő kijelentése nem $\epsilon\chi\alpha\rho\epsilon\omega\sigma\iota\varsigma\ \tau\omega\upsilon\ \theta\epsilon\omega\upsilon$. A pantheismus békőitől megszabadulni képtelen levén: Isten örök lényegének eszméjére csakis a világfejlődés útján tud eljutni, a mennyiben elmélete szerint az abszolút lénynek előbb ki kell vívnia az abszolút jellegget, hogy mindeneknek indoka, kezdete és vége lehessen. De hogy lehet ily speculatio mellett beszélni az isteneszme monismusáról? A természeti potenciákból fejlődő végetlen szellem hogy képzelhető mint abszolút lény, mely a maga alkotásait meghatározott cél felé vezérel? Bizony csak a Schelling monotheismusa nem a túlszárnyalt pantheismus ám, hanem annak egy másik, theistikus színezetű formája. Csakis ily alapon — de a történelmi igazság ignorálásával — lehetett felépítenie mythologiai rendszerét, mely egyenes fejlődést, sőt Heyder szerint már mintegy belső megvilágosítási processust állapít meg még a természet-vallásokban is, melyeknek koronája, tökéletes valósága gyanánt tekinti a kereszténységet. Csak az a kérdés, micsoda összefüggés van a chinaiak és zsidók, avagy az indusok és keresztények vallása közt? Hiszen a vallási szellemnek nem egy bizonyos egyenes vonal irányában kell talán eljutnia a tökéletességre? Mily rendkívül kanyargós utak jelölnek annak haladását! Aztán maga az isteni kijelentés is különböző utakon valószínűsítette meg célját: a pogányoknál közvetett (vagy mondjuk negatív), a zsidókkal szemben már közvetlen, pozitív $\alpha\pi\kappa\alpha\lambda\upsilon\psi\eta$ útján. A különböző vallásoknak a monotheismus és polytheismus egy ugyanazon schellingféle forrásából, a szükségképeni fejlődés törvénye szerint való speculativ igazolása egyoldalú, következtetlen, tarthatatlan; pantheistikus jellegénél fogva pedig ellenkezik a kijelentett vallás örök igazságaival.

Erdős József.

(Folyt. köv.)

Közügyeink.

Utóhangok az esztári lelkészválasztáshoz.

Mindenekelőtt kijelentem, hogy e cím alatt távolról sem szándékom a tiszántúli egyházkerület 1889. május havában tartott közgyűlése által hozott határozattal végleg befejezett ügyet akár vitatás, akár gáncsolás, akár szenvedélyességköltés czéljából feleleveníteni. Csak egyszerűen a tárgyalások folyamán kellő méltatásban nem részesült emberi jogom, a meghallgatás s öngazolás érdekében kívánom igénybe venni a nyilvánosságot, e becses lap hasábjait. S azt hiszem, minden melékérdék nélküli ezen jogomat senki kétségbe nem vonja épen akkor, midőn én az ez ügy függőben léte alatt megindított, nagyobb részben személyemmel méltatlankodva foglalkozó cikkekre választ nem adtam. Most sem kívánok ezekre más-ként válaszolni, mint úgy, hogy sem az egyházmegyei, sem az egyházkerületi határozatokban nem érintett s ez utóbbi helyen még csak fel sem olvasott, a lelkészjelölő bizottság indok nélkül felolvasott terjedelmes jegyzőkönyvével s indoklósaival szemben álló előterjesztésemet, az ügy teljes egybefüggésében átlátására szükséges irományokkal együtt nyilvánosságra hozom, megjegyezvén, hogy a lelkészjelölő bizottság jegyzőkönyvének az ügy érdemére vonatkozó része az én bírósághoz intézett előterjesztésemben szóról-szóra idézve van.

A nyilvánosságra hozandó iratok tehát a következők: I. Esperesi előterjesztés a bírósághoz. II. Az ez ügy feletti ítéletet saját hatáskörébe tartozónak kimondott egyházmegyei közgyűlés határozata. III. E határozat ellen felebbezés. IV. Az egyházkerület ez ügyben hozott határozata.

I.

Nagytiszeletű Egyházmegyei Bíróság!

Egyházkerületünk 1883. évi ápril hó 26—30. napjain tartott gyűlése 132. sz. határozatának utolsó kikezdésében szóról-szóra a következők foglaltatnak: „Általában kifejezi az egyházkerületi közgyűlés, hogy a lelkészjelölő küldöttség eljárása ellen csak tisztán alaki tekintetben tétethetvén kifogás, a mennyiben netalán a majd hozandó részletesebb szabályok sértetének meg: minden másnemű óvástételek és kifogások úgy az egyházmegye, mint az egyházkerület által figyelmen kívül fognak hagyatni s felebbezésnek nincs helye“. A lelkészjelölési részletes szabályokat megállapító, 1883. szeptember hói egyházkerületi közgyűlés 215. sz. határozatának végpontja pedig így szól: „Végül kimondta az egyházkerületi közgyűlés, hogy a f. évi ápril 26—30-ig tartott egyházkerületi közgyűlés 132. sz. határozatával egybehangzólag a lelkészjelölő küldöttségnek a törvényt és ezen szabályokat sértő eljárása ellen emelt panaszok, csak a lelkészválasztási szabálytalanságok ellen intézett felebbezéssel kapcsolatosan terjesztethetnek fel és bíráltnak el“. E szerint tehát a lelkészjelölő bizottság szabálytalan eljárása mindig csak a választás megtörténte után terjeszthető fel elbírálásra. Az egyházi törvény 212. §-a szerint a szabályellenes választásokban az egyházmegyei bíróság ítél.

Ezeknek előrebocsátása után hivatali kötelességet teljesíték, midőn én, kiről az egyházi törvény 131. §-a az általam ez idő szerint viselt esperesi hivatalnál fogva úgy nyilatkozik, hogy „az egyházmegyei és egyházkerületi határozatok végre-

hajtója“, a ki a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés színe előtt letett eskümben egyebek közt arra köteleztem magamat, hogy „a fennálló törvények, határozatok s rendtartások hű követésére; az egyházmegyei és egyházkerületi végzések és ítéletek pontos végrehajtására teljes erőm szerint hűségesen felvigyázok“, — a f. évi szeptember hó 30-án megejtett esztári lelkészválasztás ügyiratait, — mely választástól a lelkészjelölés alkalmával elkövetett alaki hiba miatt az akkor mindjárt tett óvó figyelmeztetésemhez híven a megegyezést megtagadtam, — az igazságnak megfelelő pártatlan elbírálás végett a nagytiszteletű bíróság elé terjesztem.

Az esztári 2-od osztályú egyházba pályázók névjegyzékéből s a szintén csatolt jelölő bizottsági jegyzőkönyvből kiteszőleg a határidőn belül 1888. aug. 18-ig beadta pályázatát 16 egyén. Egy a határidőn túl jelentkezett, kinek kérvényét a bizottság, jegyzőkönyvének 4. sz. szerint egyhangúlag mellőzte. A pályázók bizonyítványait, részint a bizottság dolga megkönynyítése, részint a magam teljes tájékozása s az előadás gyorsítása czéljából a névsorba jegyzés alkalmával részletezni s a fennálló szabályok szerint megbírálni szoktam, kitüntetvén a névsor észrevételek rovatában azt is, hogy az illető a kérdéses állomásra jogosult pályázó-e vagy nem s a szabályok melyik pontja szerint? Így történt ezúttal is. A pályázók közt 2. alatt bejegyzett Biber József b.-újfalui segédlelkész után az észrevételek rovatába ezt jegyeztem: 1885. június vége óta segédlelkész. 1-ső lelkész-képességi bizonyítványa: kitűnő, 2-ik: nem. Nem jogosult pályázó a II. e) szerint. E bejegyzésemet igazoltam a jelölési szabályok felolvasásával, melyeknek a II-ik osztályú egyházba pályázhatás feltételeit megszabó pontjai közül b) szerint pályázhatnak „azon rendes és segédlelkészek, kik a lelkész-képességi vizsgákat kitűnő eredménnyel tették le, ha szinte külföldi egyetemeket nem látogattak is — két évi szolgálat után“; az e) szerint pedig „azon segédlelkészek, kik kitűnő lelkészi képesítést nem nyertek ugyan, de működésükben buzgóságot, gyakorlati jó sikert mutathatnak fel, öt évi szolgálat után“.

Megtekintve már a Biber József lelkész-képességi, épen ez okból visszatartott bizonyítványait, az 1885. ápr. 21. és 22-én tett első vizsga 8 szóbeli tantárgyából neki kivétel nélkül kitűnő osztályjegyzéke van, az írásbeliből jeles. Az 1885. ápril hói egyházker. közgy. jegyzőkönyvének 15-ik száma alatt a kitűnők közt Biber József is köröztetik. A 2-ik vizsgát 1886. máj. 1. és 2-ik napjain tette. E vizsga 4 szóbeli tantárgyából — tehát az elbírálásnál számba vétetni szokott tantárgyakból — van 2 jelese és 2 kitűnője s az e vizsgáról szóló 5-ik számában az 1886. május 3—7. napjain tartott egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének a kimutatott kitűnők közt (Futó Zoltán, d. Kovács János, Magos Ferencz és Révész Kálmán) hiában keressük a Biber József nevét, holott a 2-ik vizsgát tett atyafiak előzőleg közölt betűrendes névsora ezzel kezdődik. Én tehát tekintetbe véve azt, hogy a fentebb idézett b) pontja szerint a jelölési szabálynak azok pályázhatnak 2-od osztályú egyházba 2 évi szolgálat után, kik a lelkész-képességi vizsgákat kitűnő eredménnyel tették le s Biber mindkét vizsgáját az egyházkerület ítélete szerint nem tette kitűnőleg, mert akkor a 2-ik vizsgát kitűnően tettek között neve ott volna, — az ő pályázatát nem a b), hanem az e) pont szerint ítéltel elbírálhatónak, mely szerint azon segédlelkészek, kik kitűnő lelkész-képésítést nem nyertek, öt évi szolgálat után pályázhatnak 2-od osztályú egyházba; ugyanazért őt, mint szol-

gálatban még csak 3 évet s — ha első képességi vizsgája idejét veszszük is, mert szolgálatba 1885. június végén lépett — 3 hónapot töltött, szolgálati idejére nézve jogosulatlan pályázónak kellett ítélnem.

Mindezeket így részletesen elmondtam kötelességemből kifolyólag a lelkészjelölő bizottság előtt, sőt hívatkoztam arra is, — mi a jelölő bizottság jegyzőkönyvében is érintve van, — hogy egy előző jelölés alkalmával már a mi egyházmegyei lelkészjelölő bizottságunk és pedig a mostani lelkészjelölő bizottságban is benne levő két tag közreműködésével, egy 2-od osztályú egyházba egy olyan pályázót, kinek egyik bizonyítványában egyetlenegy jelese volt a többi kitűnő közt, azon okon, mert e vizsgája alkalmából nem volt az egyházkerületi jegyzőkönyvben a kitűnők közt körözve, nem jelölt. Felszólalásom azonban hiában hangzott el, a bizottság követelte tőlem a Biber József személyére vonatkozólag is a szavazás elrendelését, mi megtörténvén, a személyenkénti szavazást feltüntető mellékelt ív szerint Biber József hat igen szóval az esztári 2-od osztályú egyházba kijelöltetett. Kijelöltetését megsemmisítenem, vagy elhallgatnom, vagy ennek elbíráltatásáig a választás folyamatát megakasztanom — a fentebb hivatolt egyházkerületi határozatnál fogva — hatalmamban nem állott; tettem tehát azt, mit tennem törvény s esküm iránti hűségem s lelkem meggyőződése tennem parancsolt, jeleztem az ítéletem szerint szabályellenes jelölést s az ezt netalán érvényre juttató választásra nézve kimondtam a megegyezés megtagadását, illetve a törvényes elbíráltatásig felfüggesztését. A választás folyó évi szeptember 30-án megtörtént; a választás ténye — a küldöttség jelentése szerint — „a törvényeknek megfelelő teljes csendben és rendben folyt le“, de miután a fentebbiek szerint a szabályellenesen kijelölt Biber József választatott meg, habár egyhangúlag is, szabályellenesnek ítéltam a választást s annak megerősítéséhez — ha csak kötelességemet megsérteni nem akarom — nem járulhatok. Teljes meggyőződésemmel tiltakozom tehát e választás ellen s tiltakoznom még egyéni hajlamom ellenére is készítené az egyházkerületi bíróság 1884. aug. 19-én felvett jegyzőkönyvének 342. sz. a. az akkori bihari egyházmegyei esperes ellen hozott ítélet következő indokolású szövege: „miután kétségtelenül be van igazolva, hogy a lelkészjelölésnél megállapított egyházi szabályrendeletek ellen vétett, a mennyiben mind a n.-váradai, mind a püspökii lelkészjelölésnél, *ő, ki a törvénynek, egyházkerületi rendelkezények megtartásának minden körülmény között öre tartozik lenni*, mégis azoknak útásításaitól és szabályaitól eltért, oly egyéneket juttatván szavazatával és állításaival a jelöltek közé, kik arra képesítve teljes mértékben nem voltak: az egyházi törvények 257. §. e) pontja ellen vétvén, reá a megintés mint büntetési fokozat alkalmazandónak mondatott ki és a tárgyalási jegyzőkönyvhöz csatolt kimutatás szerint a költségek megtérítésében elmarasztaltatott“.

Ezzel végezhetném fölterjesztésemet, ha a méltányosság nem indítaná arra, hogy a lelkészjelölő bizottságnak az én fentebb előadott véleményemmel, meggyőződésemmel s kötelességérzetemmel ellentétes indokolásaira részletesen felhívjam a nagytiszteletű bíróság becses figyelmét.

Dávidházy János,

debreczeni ev. reform. egyházmegyei esperes.
(Folyt. köv.)

Egy nyílt kérdés, melyre őszinte választ kérek.

Az 1882-ik év októberhó 11-én szentesített Egyházi törvényeinkben, egyházi közigazgatásunk épülete alapjától fel a tetőzetig oly analog van felépítve, hogy annak minden emelete, a másikkal tökéletesen hasonlít, — csakis az arányokban van természetesen a különbség.

Igy például: a gyűlések összehívására nézve nevezett törvény az „Egyházkerületek“ fejezetének 50. §-ában kimondja, hogy: a kerületi gyűlést a püspök a főgondnokkal egyetértőleg hívja egybe, — továbbá „Az egyházmegyéről“ című fejezet 39. §-a szerint „Az egyházmegyei gyűlést az esperes és egyházmegyei gondnok egyetértőleg hívják össze“.

„Az egyházközség“ című fejezetben a 29. §-ban kimondja, hogy: „oly egyházközségekben, melyekben eddig a kettős elnökség volt gyakorlatban, e gyakorlat továbbra is fenttartható“.

A 30. §. pedig mondja: „Az elnökség legalább minden évnegyedben egyszer, vagy ha a szükség kívánja, többször is összehívja a presbyteriumot, — s a tárgyalandó fontosabb ügyek megnevezendők“ stb.

Ezen általam előszámlált paragrafusokból világos tehát: hogy mind a három forumon, s így az egyházközségeknél is, ahol a társelnöki szokás fentartatott, nem csak a nagyon fontos, de a rendes negyedévi gyűléseket is, a társelnökség hívja össze, — de a törvények szellemét tekintve, bármely presbyteri gyűlésre a világi társelnök, a lelkész-elnök által, legalább is meghívandó.

Ennyit, azt hiszem, hogy a világi társelnök minden szerénytelenség nélkül megkövetelhet.

Ennyi praefatió után kérdelem már most: hogy ha egy olyan egyházközség gyűlésére — melyben a társelnökség, vagyis a főgondnoki állás továbbra is fentartatott s mely gyűlésnek célja egy számadó gondnok megválasztása — az egyházfőgondnok-társelnök a lelkész-társelnök által meg nem hívatik s így előbbi a számadó gondnokválasztásra sem közvetve, sem közvetlenül be nem folyhat, sőt a választás híretudta nélkül ejtetik meg; — vajjon az ilyen hibásan összehívott gyűlés által megejtett választás érvényes-e vagy sem? . . .

Nagyon le lennék kötelezve, ha az egyháztörvényeink világoossága iránt érdeklődők, az előadott kérdésre vonatkozó őszinte és elfogulatlan nézeteiket e lap hasábjain közölni szíveskednének.

Egy szatmármegyei presbyter.

Irodalom.

Örök életnek beszéde.

Egyházi beszédek. Kiadta Kecskeméti Ferencz, a békési ev. ref. egyház egyik rendes lelképásztora. Szerző tulajdona. Ára 1 frt 50 kr. Lugos, 1889. Sr. 230. l.

(Vége.)

4. E beszédek írmodora egyszerű, világos és szabatos, és nem nélkülözi a kellő emelkedettséget. Szerző önmaga e tekintetben úgy nyilatkozik: „Őt (Krisztust) predikálom keresetlenül és egyszerűen. Nem keresve az ékesszólás pompáját, virágait, művészi formáit, mik csak a fülnek tetszenek, de a

szívet nem érintik“ (13. lap.) Szavát beváltja. Mindazáltal, ha nincsenek is e beszédek túlzottan elhalmózva díszítéssel, van rajtok annyi, a mennyi egy jó ízlésű embert gyönyörködtethet és kielégíthet. Épületek, melyekben a célszerűség és hasznosság nem szorul háttérbe a díszítések miatt. Talál az ember bennek itt-ott, még hosszas használás által el nem nyűtt képeket és hasonlatokat. A méltán nagynak nevezhető Talmage beszéde pedig (Isten szeretete felülmulja az anyáét), úgy ragyog, mint a szivárvány a szép hasonlatoktól. Szinte a délszaki buja növényzet illatárjával kábít. Kidolgozásában használ szerző továbbá rövidebb történeteket, ezek rendesen szépek és találók. Nálunk ugyan ezek használását némelyek gyanús szemmel nézik, szerény véleményem szerint azonban, a tulajdomban menéstől tartózkodva, ezek az ígéhirdetés szolgálatába vonhatók. Ugyanez a véleményem az ének- és másnemű versekre is, melyeket szerző szintén szeret alkalmazni.

Mindezen tulajdonoknál fogva, részemről e beszédek, hanem is utólrhetlen műre mekekeknek, mindenesetre derék alapos dolgozatoknak tartom, melyeknek oktató, építő ereje kétségtelen.

Ennyi jeles sajtáság mellett, — hogy egyik-másik beszéd némi homelitikai szabálytalanságot mutat, p. o. hogy nem mindenik bír rendszeres záradékkal, s a hol ezzel találkozunk, nem áll az mindig arányban a tárgyalás magasságával, hogy nem mindenütt van a főtétel határozottan kifejezve, hogy a különben élénk menetű s építő hatású X-ik beszéd vezérigéje, a mint az idéző jelek után gondolható, nem helyesíthető módon meg van esonkítva, — nincs okunk a kicsinylésre, vagy szigorú megrovásra. Előttem némely beszédnél (p. o. XVIII, XXIII.) feltűnő az értekezésszerű hang, másoknál meg a szövegnek oly széles terjedelmű magyarázata, mely miatt, úgy látszik, nem marad szónoknak elég ideje a gyakorlati alkalmazásra. Erős sziklaalapra, mely palotát is megbirna, néha nagyon kis felépítményt rak. Tagadhatatlan, hogy azon magaslatról, melyen szerző áll, nehéz leereszkedni a mindennapiság országútjára, — de hát mégis meg kell azt tenni, észre kell venni a tökéletesedés útján zökkenést okozó göröngyöket, és a lelkekre tapadó kicsiny porszemeket is. Még csak egy kis megjegyzést. A be-köszönő beszédhez írt előíma, készséggel ismerem el, hogy szép és buzgóságteljes; de nem helyesíthető a második lap első be-kezdése, a mely így szól: „Óh Uram, úgy tetszik, mintha most hozzám hangzanék a prófétához intézett szózatod: erőd felett való úrad van. stb.“ — nem helyesíthető egyszerűen azon okból, mert ez nem magán, hanem közima, ennek pedig olyan kifejezésekből kell állani, mely mindenkinek szájába illjék.

Az egész gyűjteményben 24 beszéd van, melyek közül mnjdnem mindegyik 4—5 levelet elfoglal, tehát elég terjedelmes. Több beszéd kútfők után van szabadon dolgozva. Ilyen kútfők: Bolton James, Talmage, Maclaren, Ahlfeld stb. Spurgeonból is idéz itt-ott, néhol pedig annak modorát bizonyos bravourral alkalmazza. Van a gyűjteményben két, gyermekekhez intézett beszéd is, a melyek ha nem emelik, nem is rontják értékét.

A mi a beszéd tárgyakat illeti, azok választásánál a gyülekezet lelki szüksége levén az irányadó, ennek ismerete nélkül rólok biztos ítéletet mondani nem lehet; azt azonban nem tartózkodom kimondani, hogy a beszéd tárgyak szorosán a keresztyén eszmekör világában mozognak, általában érdekesek és kiváló fontossággal bírók. A beszéd tárgyak különben a következők: I. Beköszönő. (1. Kor. II. 1—3.). II. Az igazságot

éhezők és szomjuhozók. (Máté V. 6.). III. A sírók vígasza. (Máté V. 4.). IV. A teremtő Isten. (I. Mózes I. 31.). V. A nagy ajándék. (János III. 16.). VI. Isten szeretete felülmulja az anyáét. (Ésaiás LXVI. 13.). VII. A keresztyén boldog állapota a Krisztus pásztorsága alatt. (XXIII. Zsoltár). VIII. Isten országa látásának feltétele. (János III. 3.). IX. Fokozatok a lelki életben. (Róm VII. 9 és VIII. 2, 3.). X. Ama nemes harez. (II. Tim. IV. 7.). XI. A haladás törvénye. (Filip III. 13, 14.) XII. Isten mint példaadó a munkálkodásban. (János V. 17.). XIII. A keresztyén egyház tagjainak feladata a világban. (Máté V. 13—16.). XIV. Egy pillantás a keresztyén házasság életbe. (János II. 1—11.). XV. Hogy nemesítsük a társadalom erkölcséit. (Nehemiás III. 28.). XVI. Az Urnak törvénye tökéletes. (XIX. Zsoltár 8.). XVII. Az evangéliom végzete. (Reformatió emléknepjén.) (Máté XXIV. 35.). XVIII. Az Ur napja. (I. Jelen. 10.). XIX. Az idevezítő diadalútja. (Virágvasárnap). (Márk XI. 8—10.). XX. Feltámadott az Ur. (Husvét). (Luk. XXIV. 34.). XXI. Az Ur jókedvének esztendeje. (Ujévi). (Ésaiás LXI. 1—2.). XXII. Szerencsés út. (Ujév délután). (Bírák XVIII. 5—6.). XXIII. Az Ur második eljövetele. (Zsidók IX. 28.). XXIV. Három esztendő. (Csel. XX. 31.). Ebben első három évi működésére tekint vissza a szerző.

A főtétel nem egyszer maga a vezérige. A felosztás sokszor a szövegből folyó és nagyon találó. Így p. o. mindjárt az első: Az apostol (Pál) I. Feladata az én feladatam. II. Elhatározása az én elhatározásom. III. Félelme az én félelmem; vagy a második: I. Mi az igazság, melyet éhezni és szomjúhozni boldogság? II. Mit tesz ezt éhezni és szomjúhozni? III. Miért boldogok, a kik éheznek és szomjúhozók? Innen következik, hogy a szöveg szerzőnél nem mottó, annak tartalmát világítja meg, attól nem csapong messze tájakra.

Igénytelen ismertetésemet azzal zárom be, hogy szerző nem magát (azaz magát is, mert, úgy látszik, teljesen át van hatva a keresztyéni felséges igazságoktól), hanem a Krisztust és az ő tudományát hirdeti, erőteljesen, alaposan, jövőre is szép reményekre jogosítólag. Ajánlom e mű megszerzését lelkiestársaim szíves figyelmébe.

Gulyás Lajos,

kisújszállási ev. ref. lelkész.

Értesítés a „Pozsonyi vértörvényszék áldozatai 1674-ben“ című könyv megjelenése tárgyában. Mély tisztelettel tudatom tisztelt előfizetőimmel, hogy miután csak 97 előfizetőm van e könyvre, két füzetben fog megjelenni, reménylve az első füzet megismerése után a tömegesebb pártolást. Az első füzet 2 hét múlva kerül ki sajtó alól s ezzel az általános történet tisztelt olvasóim kezeiben lesz. A 2-ik füzet, a részleges történet is lehetőleg minél hamarabb megjelenend. Eddigi előfizetőim az előfizetési 1 forint árért kapják a két füzetet; ezután megrendelők s előfizetők 1 forint 50 krajczárért. Rác Károly lelkipásztor. — Nagyon szívesen ajánljuk e művet olvasóink pártfogásába. A jónévű szerző nehéz idők fájó küzdelmeit írta le abban. Történelmi bűvárlatai méltánylást, támogatást érdemelnek. Mi reánk volna az szégyen, ha az a mű csak a szerző anyagi veszteségével jelenhetne meg.

Beköszöntő egyházi beszéd. Irta és elmondta a nagyváradi-újvárosi ev. ref. templomban 1889. április 28-án Sulyok István, a nagyváradi ev. ref. gyülekezet egyik lelkipásztora.

Ifjú lelkészársunk, barátunk e beköszönő beszédét Csel. 20. 24. alapján írta, Pál apostolt, mint a hivatását felfogni képes és kötelességét mélyen érző lelkipásztor mintaképét tüntetve fel abban, természetesen magára, a gyülekezetébe újonnan belépő lelkészre való alkalmazással. A füzet elején elő-, végén utóimádság áll. Jól tette a nagyváradai ev. ref. egyháztanács, hogy kiadta e beszédet és imádságokat. Egy hivatását mélyen érző, Krisztus evangéliomának haladásáért lángoló lelkesedéssel epedő ifjú lelkész nemes alakja domborul ki azokban élénk. Alkalmi beszéd és imádságok levén előttünk, azoknak mélyebb méltatásába fölösleges volna bebocsátkoznunk. Csak annyit mondunk, hogy hirdesse a mi ifjú lelkészársunk Isten ígését ezen szellemben s érezni fogja Isten áldásai forrásának fölfakadását szép gyülekezetének, a nagy multú nagyváradai ev. ref. egyháznak termő földjén.

Az egyházi közigazgatás kézikönyve. Irta Eötvös Károly Lajos. Az első kötet megjelenté után e hasznos, és mint már jeleztük, óriási fáradsággal egybeállított mű II. kötetének három első íve áll előttünk. E kötet a felekezeti iskolajoggal foglalkozik, itt elől történeti áttekintést nyujtván 48 lapon. Ajánljuk e művet, mely Budapesten, Hornyánszky Viktor akad. könyvkereskedő kiadásában jelenik meg, megérdemelt figyelembe.

Magyar nyelvtörténeti szótár. A M. T. Akadémia megbízásából szerkeszti Szarvas Gábor és Simonyi Zsigmond. Kiadja Budapesten Hornyánszky Viktor. E nyelvtörténeti szempontból oly igen fontos vállalat I. kötetének VI. füzeté érkezett meg hozzánk, mely a felesít-fejedelem szavakat ismerteti.

Különfélék.

Zsilinszky Mihály, magy. prot. irodalmi Társaságunk titkára Ó Felségének folyó hó 9-ről kelt kegyelmes íratával Csongrádvármegye főispánjává neveztetett ki. Örülünk, hogy az érdemes férfiú, a testvéregyház eme kitűnő tagja, kiben mi reformátusok is egyházunk ügyei iránt melegen érdeklődő, az egyház igazai körül buzgó szeretettel forgó jó testvért s mindenekelőtt az egyháztörténelem töretlen útjain teljes jártassággal forgó tudóst ismerünk, — örülünk, hogy ő, érdemei után, ily magas elismerésben részesült. Tisztelettel üdvözljük őt állami méltóságában. Természetes dolog, hogy azonnal fölmerül előttünk a kérdés: ki fog az ő utódja lenni Társulatunk titkári hívatálában? — de erről, a tekintetbe vehető kombinációkról még tán korai dolog volna beszélnünk.

Magyar protestáns egyházunk a külföldön. A „Quarterly Register“, a református egyházak szövetkezetének ez angol nyelvű közlönye, a májusi számban Balogh Ferencz tollából egy cikket közöl „Az unitárius kérdés Magyarországon“ cz. a. Tudósító két hasábon előadja az Irodalmi Társaság megalakulását, rámutatván a megalakulást megelőző politikai mozgalmakra, az unitáriusoknak Polgárdiban való fölléptökre, majd a márczius 3-iki budapesti bizottsági gyűlés tárgyalásaira s végre a megalakulás főbb mozzanataira. A tudósítás vége így hangzik: „Most már új korszak kezdődik történelmünkben és a közös hiten levő testvéreknek meg kell becsülniök egymást.“ — Egy érdekes füzet küldetett be hozzánk, melyet, mint a

„Londoni vallásos íratokat terjesztő Társulat“ magyarországi főügynöke, König Rudolf úr állított össze a Társulatnak Magyarországon 1888-ban folytatott munkájáról. Közzöljük e jelentésből a következő adatokat: magyar, cseh és szerb nyelven összesen 51,000 kötet kisebb-nagyobb mű adatott ki, ebből 26,000 magyar nyelven, a Csiky Lajos által írt imádságos könyv adatván ki legnagyobb, nevezetesen 6000 példányban. Elkelt összesen 28,995 példány traktátus, ebből magyar nyelvű 22,775. Nagy mértékben bizonyítja azt, hogy e Társaság nem nyereszkező vállalat, azon körülmény, hogy e 28,995 traktátusért mindössze 530 frt 10 kr jött be. Nagyobb magyar nyelvű mű elkelt összesen 20,492 példány, 1953 frt 72 krért. Bibliái kép magyar szöveggel elkelt összesen 753 példány 26 frt 76 krért. Együtt magyar, cseh, tót, román, horvát és szerb nyelven elkelt 54,378 példány traktátus, nagyobb könyv és bibliái kép, mindössze 3018 frt 86 krért. A jelentés további folyamán a colporteurok jelentéseiből leiratik e munka magyarországi haladásának, fogadtatásának jellemzése. A jelentés végén a Budapesten, 1865. óta, a Társaság által kiadott vallásos íratok jegyzéke áll. Örülünk, hogy külföldi testvéreink e jelentésből is láthatják hazánkban a vallásos élet ébredését s köszönetet mondunk itt is a londoni nagy Társaságnak, hogy hazánkban óriási anyagi áldozattal táplálékot nyujt a vallásos buzgóságnak.

Nagy-Becskerek. Szalay József n.-becskereki lelkész barátunk hozzánk intézett magánleveléből teszszük közzé a következő közérdekű részletet. „A templomépítést egy-két hét múlva megkezdjük. Vaskovich szegedi építész vállalta el 21,700 frtért minden benső berendezés nélkül. A berendezést majd összeteremtjük. A mult héten egy műkedvelői előadás tartatott Beöthy Imre rendezése alatt és 169 frt tiszta jövedelmet hozott. Templomszentelésünk a jövő év szeptember 1-én leend, akkorra feleségem egy e külföldön szokásos bazárt rendez, már is megkezdette a munkát. Isten segedelmével ez is hozhat valamit. Husvét első napján Törökbecsén prédikáltam s 2 leányt konfirmáltam.“

Halálozás. Mészár Mihály mérki ev. ref. lelkész évekig tartó szenvedés után f. hó 13-án elhunyt. Benne egy buzgó lelkész, ritka becsületes jó ember szállott a sírba. A temetési szertartást Lányi Kálmán hodászi lelkész végezte. Az Ur elfáradt buzgó szolgálójának legyen könnyű a sírhalom!

A furtai lelkészi állomás ezen számunkban levő, újabb pályázati hirdetésére felhívjuk az érdeklődők figyelmét. Nem a mi tévedésünkből volt hibás a mult számban megjelent hirdetés. Ugy küldetett az Debreczenbe. Ezt javítottuk most ki.

A heidelbergi káté magyarázata kathedrai használatra néhai vámosi Pap István veszprémi esperestől, könyvkereskedésekben nem, egyedül Vári Szabó Sámuel tiszta-földvári ev. ref. lelkésznél mint kiadójánál kapható, 2 forintért.

Szerk. posta. K. E. Jármi. Bizonyára kiadom azt a cikket, ha tárgyilagos hangon, minden személyeskedés nélkül fog az illető kérdéshez szólani. Hiszen a közvélemény organuma az ilyen lap s az irodalmi tisztesség hangján szabad abban minden körünkbe tartozó közügyet bíráltság alá venni. Tettük ezt eddig is, s én, mint szerkesztő, egyéni függetlenségemben eddig sem engedtem magamat korlátoztatni. Várom tehát a cikket. — N. L. F.-Bány a. Köszönöm cikkét. Mindenesetre sor kerül reá, csak némi türelmet kérek.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉSEK.

P Á L Y Á Z A T.

A bihari ev. reform. egyházmegyébe kebeleztetett f u r t a i ev. ref. lelkészi állomásra pályázat hirdettetik.

A lelkészi állomás készpénzben, terményekben, szolgálmány- és faváltságban és egy sessió földben 928 forintra értékelhető és így II-od osztályú.

A felszerelt kérvények ezen állomás elnyerhetéséért a f. évi juniushó 2-ikáig nt. Szabó Károly ev. ref. esperes úrhoz Csökmön (Biharmegye) adhatók be.

Debreczen, 1889. május 16.

Révész Bálint,
püspök.

P Á L Y Á Z A T.

a kunhegyesi ev. reform. népiskola igazgató-tanítói állására.

I. J a v a d a l o m:

Az ev. reform. egyház pénztárából, évnegyedes részletekben 900, kilencszáz o. é. forint.

II. K ö t e l e s s é g:

- 1) Az elemi V-ik és VI-ik f osztályoknak, a tiszántúli ev. ref. egyházkerület által kiadott tanterv szerinti oktatása.
- 2) A VI-ik oszt. fitanulóknak a confirmatióra vajó előkészítése.
- 3) Az ismétlő iskolában — a mennyiben az előjáróság által megbíznák — a növendékek ingyenes tanítása.
- 4) Az u. n. canonicus órákon az istentisztelet végzése.
- 5) Az összes iskolaköteles fi- és leánygyermek névsorának évenkénti összeírása, folyvást nyilvántartása s idevonatkozólag mindennemű akár az egyházi, akár a világi illetékes hatóságok által kívánt névsoroknak, statisztikai ki mutatóknak stb. pontos elkészítése és kiszolgáltatása.
- 6) Az iskolaszék vagy a presbyterium által nyerendő megbízásoknak teljesítése.
- 7) A legátusok és supplicánsok tisztességes ellátása.

III. F e l t é t e l e k:

Pályázhatnak mindazon ev. reform. vallású egyének, kik érettségi vizsgát tettek s a magasabb tudományokat (theologia, philosophia) legalább 2 évig hallgatták.

A megválasztott egyénnek tanítói oklevéllel is kell bírnia s ha még nem bírja: 2 év alatt tartozik azt megszerezni.

A végleges megválasztás — sikeres működés feltétele alatt — két próbaév után történik.

Pályázók kérvényeket, életkorukat, tanulmányaikat s esetleg eddigi szolgálataikat igazoló és hadkötelezettségökről szóló okmányokat e f. évi juniushó 10-ik napjáig alantírotthoz küldjék be. A választás június 16-ikán leend. Az állás elfoglalandó f. évi szeptemberhó 1-ső napján.

Kelt Kunhegyesen, 1889. május 8.

2—2

Rácz Miklós,
ev. reform. lelkész.